

Література

1. Віджай Вайтісваран. Споживачі мобілізуються // The Economist. – 2015. – С. 96.
2. Офіційний сайт Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat>.
3. Офіційний сайт Gesellschaft für Konsumforschung [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gfk.com/de/>.

Якимчук О. М., ст. гр. ФСГзм-11
Костецький В. В., к.е.н., доцент

ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОСНОВНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ НИМ

Прибуток підприємства являє собою важливу фінансову категорією, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і свідчить про обсяг та якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Розмір отриманого прибутку має досить велике значення в діяльності підприємства. Величина прибутку підприємства впливає на формування його фінансових ресурсів; збільшення ринкової вартості підприємства; ефективність виробничої діяльності підприємства; економічний розвиток держави в цілому. Отже, значна роль прибутку в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників та персоналу, а також держави визначають необхідність дослідження питань ефективного управління прибутком підприємств [5, с. 101].

Прибуток суб'єкта господарювання відіграє провідну роль у системі управління його фінансами, а тому незмінно привертає значну увагу дослідників із академічних кіл та практиків фінансового менеджменту.

Так, С.Ф. Покропивний розглядає прибуток як ту частину виторгу, що залишається після відшкодування усіх витрат на виробничу і комерційну діяльність підприємства. Характеризуючи перевищення надходжень над витратами, прибуток виражає мету підприємницької діяльності і є головним показником її результативності (ефективності) [6, с. 528]. На думку І.М. Бойчик, прибуток – це частина доходу, що залишається підприємству після відшкодування всіх витрат, пов'язаних із виробництвом, реалізацією продукції та іншими видами діяльності [2, с. 480]. Л.І. Шваб характеризує прибуток як узагальнюючий фінансовий показник діяльності підприємства, це та частина його виторгу, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу й комерційну діяльність підприємства [7, с. 568]. За визначенням А.А. Мазаракі, прибуток як економічний показник визначається як різниця між ціною реалізації та собівартістю продукції (товарів, послуг), між обсягом отриманого виторгу та сумою витрат на виготовлення та реалізацію продукції [4, с. 800].

Однак, перераховані вище трактування вітчизняних вчених характеризують поняття прибутку, насамперед, із кількісного боку, що є очевидним, проте при цьому не розкривається його економічна природа.

Російський економіст Д.С. Моляков під прибутком розуміє грошове втілення частини вартості додаткового продукту. А.М. Поддєрьогін визначає прибуток як частину заново створеної вартості, виробленої і реалізованої, готової до розподілу. Таким чином, наголошується на важливості процесу реалізації виробленого продукту за кошти.

У своїх працях І.А. Бланк одним із перших в Україні використовує поняття співвідношення ризику і доходу у своєму визначенні прибутку. На думку вченого, прибуток – це втілений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності та є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі здійснення підприємницької діяльності.

Актуальним, на наш погляд, є визначення С.В. Мочерного про те, що прибуток – перетворена похідна форми додаткової вартості, яка є різницею між ціною продажу товарів і витратами капіталу на її виготовлення. Адже незаперечним фактом є те, що кількісно прибуток відображається як різниця між ціною товару та витратами на його виготовлення, однак вчений, цілком доречно, зауважує, що прибуток відображає перетворену похідну форму додаткової вартості.

Прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення його матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм інвестування. Уся діяльність підприємства спрямовується на те, щоб забезпечити зростання прибутку або, принаймні, стабілізацію його на певному рівні [1, с. 350].

Отже, прибуток є головною метою та критерієм ефективної діяльності сучасного підприємства, безпосередньо впливає на його фінансовий стан та є захисним механізмом від банкрутства, а також основним джерелом забезпечення фінансування внутрішніх потреб та подальшого його розвитку.

Метою управління прибутком підприємства є забезпечення максимізації абсолютної величини чистого прибутку та стабільності його формування в часі за допустимого рівня ризику.

Управління прибутком включає в себе управління формуванням та використанням прибутку.

Основними завданнями управління прибутком є:

- 1) забезпечення прийняттого рівня рентабельності фінансово-господарської діяльності за допустимого рівня ризику;
- 2) забезпечення зростання абсолютної величини прибутку за рахунок виробничої діяльності, інвестиційних і фінансових операцій;

3) забезпечення нарощування прибутку шляхом оптимізації постійних і змінних витрат, обґрунтування облікової політики підприємства, цінової політики, податкової політики;

4) забезпечення виплати необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства;

5) зміцнення конкурентних позицій суб'єкта господарювання за рахунок підвищення ефективності розподілу і використання прибутку.

Отже, прибуток підприємства є важливою економічною категорією і виступає об'єктом управління. Прибуток є джерелом формування фінансових ресурсів підприємства. Чим вищий рівень прибутку, тим менша потреба підприємства у залученні фінансових ресурсів із зовнішніх джерел та вищий рівень самофінансування свого розвитку.

Проблеми використання прибутку підприємства, його прибуткової діяльності в різних аспектах досліджувало багато українських та зарубіжних науковців. У сучасних умовах ринкових трансформацій ці проблеми залишаються актуальними і не до кінця вирішеними. Актуальним є дослідження системи управління використанням прибутку підприємства, що спрямоване на забезпечення розвитку підприємства за рахунок капіталізації прибутку, підвищення його вартості через механізм ефективної дивідендної політики та підвищення соціальних стандартів для працівників [3, с. 12].

Таким чином, прибутковість є основним критерієм оцінки виробничо-господарської діяльності кожного підприємства, а прибуток як економічна категорія відображає кінцеву грошову оцінку виробничої та фінансової діяльності і є найважливішим показником фінансових результатів підприємницьких структур, їх фінансового стану, визначальним критерієм ефективності господарювання.

Література

1. Березіна О.В. Економіка підприємства / О.В. Березіна, Л.М. Березіна, Н.В. Бутенко. – К.: Знання, 2009. – 350 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І.М. Бойчик. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.
3. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства / О.Р. Кривицька // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 12-16.
4. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства: підручник для вузів / А.А. Мазаракі; за ред. проф. Н.М. Ушакової. – К.: Хрещатик, 1999. – 800 с.
5. Олексюк О.І. Прибутковість в управлінні результативністю діяльності сучасних компаній / О.І. Олексюк, Л.М. Дзюбенко // Фінанси України. – 2006. – № 12. – С. 101-111.
6. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства / С.Ф. Покропивний. – К.: КНЕУ, 2008. – 528 с.
7. Шваб Л.І. Економіка підприємства / Л.І. Шваб. – К.: Каравела, 2005. – 568 с.